

ز

ز [Ze]: نام نغمه ای بر دایره اول وتر، در موسیقی قدیم ایران. از پرده‌های ثابت که در نت نویسی امروز، مطابق با می mi میباشد.

زابل [Zabol]: گوشه ای است در دستگاه های، سه گاه، چهار گاه، همایون و راست پنجگاه. هم چنین شعبه ای است از شعب بیست و چهار گانه موسیقی قدیم.

زابل

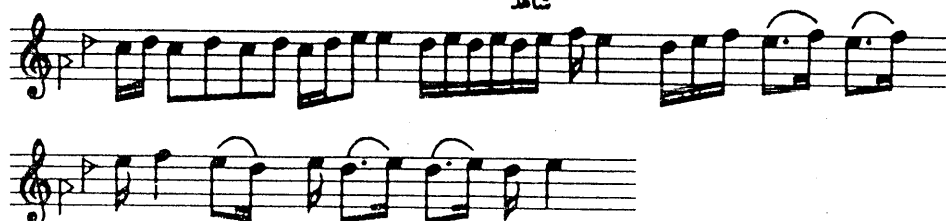
زابل گبری [Zabole Gabri]: گوشه ای است در دستگاه سه گاه و چهار گاه.

زابل گبری

زابل منصوره [Zabole Mansuri]: گوشه ای است در دستگاه همایون.

زابل منصوره

زابلی [Zaboli]: نام یکی از بیست و چهار شعبه موسیقی قدیم ایران.

زاد خیل، حسن [Hasan Zādxi] سازنده توانای لوازم و آلات موسیقی که در سال ۱۳۲۳

خورشیدی در تهران بدنیا آمد و در کودکی، در کارگاه وزارت فرهنگ و هنر زیر نظر استاد ابراهیم قنبری مهر به فراگیری ساز سازی پرداخت.

آغاز کار این هنرمند گرانقدر سال ۱۳۳۲ بود. زمانی که کارگاه وزارت فرهنگ و هنر در حال تأسیس بود و بنا به توصیه زنده یاد دکتر آراکلیان استاد بزرگ ویلن در هنرستان عالی موسیقی در آن سازمان استخدام میشود. اولین سازی را که شروع به ساختن آن نمود، ویلن بود. بعدها ضمن ساخت ساز به نواختن سنتور، سه تار و ویلن نیز اقدام نمود. استاد سنتور حسن زاد خیل، دکتر داریوش صفوت بود. حسن زاد خیل در سال ۱۳۴۷ مسئولیت کارگاه مرکز حفظ و اشاعه موسیقی را پذیرفت و تا سال ۱۳۵۷، بمدت ۱۱ سال در این پست باقی ماند. از سال ۱۳۵۷، این هنرمند در خانه به ساخت ساز مشغول است.

زاد خیل، علی [Ali Zâdxil]: سازنده زبردست سنتور، کمانچه و سه تار در تهران. علی زاد خیل، پسر استاد حسن زاد خیل میباشد.

زاد خیل، محمد علی [Mohammad Ali Zâdxil]: نوازنده دف، ضرب، نی و کمانچه در سالهای پیش و بعد از ۱۳۲۰ خورشیدی، محمد علی زاد خیل، پدر هنرمند گرانقدر حسن زاد خیل استاد سازنده سازهای ایرانی است.

زاد فر، عبدالله [Abdollah Zâdfar]: نوازنده چیره دست ویلن سل که همکاری نزدیکی با استاد غلامحسین بنان و استاد محمودی خوانساری داشت.

زادور [Zâdvar]: استاد سازنده سنتور که نامش در کنار استاد هائی چون صدری اصفهانی، عباس امیر رضوانی، حسین ملک و اسماعیل فهیمی نیا می آید. زادور در ساختن سه تار نیز استاد بوده است.

زادوری، کوجی [Kuji Zadouri]: ترانه سرائی که در اصل کارش ساختن ویدئو موزیک های ایرانی در آمریکا است. بحق میتوان او را مبتکر شیوه جدید در ارائه ویدئو موزیکهای ایرانی دانست. از ترانه های معروف او میتوان به عروس خلیج و چشمون من با صدای شیلا اشاره داشت.

زار [Zâr]: صوت و آواز حزین. نام مراسمی در جنوب ایران که با موسیقی به روان درمانی افراد بیمار می پردازند.

زارع، اصغر [Asqar Zārew]: آهنگساز و نوازنده چیره دست ویلن و همدوره با عباس شاپوری و نصرت اله سپهری. اصغر زارع همکاری نزدیکی با ناصر مسعودی خواننده بزرگ و گرانقدر گیلانی داشت.

زارع، بابک [Bābak Zārew]: بابک زارع، در بیستم خرداد ۱۳۴۷ خورشیدی در شهرستان هشتگرد بدنیا آمد. در سن ۱۱ سالگی، جهت آموختن تنبور نزد استاد سید حسن حسینی رفت. معلم بعدی او، شهاب الهی بود که بنا به توجه و پیشنهاد او، بابک زارع، علاوه بر تنبور به نواختن دف نیز پرداخت. بابک زارع از اعضای گروه موسیقی مژده به سرپرستی شهاب الهی بود که اینک در میامی آمریکا زندگی می‌کند.

زار و نزار [Zār va Nezār]: گوشه ای است در آواز دشتی، در تعزیه بسیار بکار می‌رود. زار و نزار از زمان قاجاریه به بعد در موسیقی اسمی یافته است. این گوشه در موسیقی مقامی گذشته وجود نداشته است.

زار و نزار

زاری زیر [Zāri Zir]: ناله آدمی یا آلات موسیقی

زاغ [Zāq]: نام لحن است در موسیقی قدیم ایران، دوره ساسانی.

زاغی [Zāqi]: نوازنده زبردست تار در زمان ناصرالدین شاه و همدوره با ریحان و ملیحای یهودی.

زاکاریان، زویا [Zoyā Zākāryān]: ترانه سرا و نمایشنامه نویس ساکن لس‌آنجلس. این هنرمند فعال، همکاری نزدیکی با خوانندگان ساکن لس‌آنجلس دارد.

زال تری [Zāl Tari]: سازی شبیه سنتور، با تسمه ای که آنرا از شانه می‌آویزند.

زامر [Zāmer]: به نی نواز اطلاق می‌شود.

زاوول [Zävöl]: نام لحنی است در موسیقی قدیم ایران. زاوول را زابل هم گفته اند. زاوول را زاوولی هم می گویند.

زاوون [Zävén]: استاد موسیقی کلاسیک در هنرستان عالی موسیقی تبریز در زمان ریاست استاد عزیز شعبانی (سالهای پیش و بعد از ۱۳۳۵ خورشیدی). این هنرمند گرانقدر، در حال حاضر در لس آنجلس بسر میبرد.

زاوون، ماسیس [Zävén Másis]: از صدابرداران با تجربه در رادیو تلویزیون ایران - تهران

زاهد، عطااله [Ataolláh Záhed]: زنده یاد؛ عطااله زاهد؛ نویسنده، کارگردان، بازیگر تاتر و سینما و خواننده خوش صدا، در سال ۱۲۹۴ خورشیدی در شیراز بدنیا آمد. او پس از تحصیلات ابتدائی به خوانندگی روی آورد و در شیراز با استاد رحیم قانونی نوازنده توانای قانون آشنا شد. عطااله زاهد در اردیبهشت ۱۳۱۹ وارد کلاس های موسیقی جهت تعلیم آواز و همزمان در کلاس دوره دوم هنرپیشگی ثبت نام کرد. او فارغ التحصیل رشته ادبیات از دانشگاه تهران بود که با شرکت در نمایشنامه بهرام گور وارد کارهای نمایشی گردید. او از بنیانگزاران هنر دوبله فیلم در ایران است. در سال ۱۳۲۷ خورشیدی با تنی از دوستانش، استودیو آریا فیلم را تأسیس کرد. او سالها در رادیو همراه با استاد ابوالحسن صبا، مرتضی خان محجوبی و ابراهیم خان منصوری برنامه اجرا می کرده است.

زاهدی، تورج [Turaj Záhedi]: تورج زاهدی در سال ۱۳۳۲ خورشیدی در هفت کل خوزستان بدنیا آمد. بعد به تهران آمد و به نوشتن نقد فیلم پرداخت. او آهنگسازی است که برای فیلم صعود، ساخته فریدون جیرانی موزیک ساخته است.

تورج زاهدی، نوازندگی تار و فنون موسیقی را در کانون فرهنگی چاووش به سرپرستی محمد رضا لطفی آموخت.

تورج زاهدی از صدای خوبی برخوردار است و در ضمن در چند فیلم بازی کرده است.

زاهدی، حسن [Hasan Záhedi]: حسن زاهدی در سال ۱۳۲۵ خورشیدی در شمیران بدنیا آمد و پس از طی تحصیلات ابتدائی و متوسطه در دبستان و دبیرستان شاهپور تجریش و خدمت سربازی، در سال ۱۳۴۹ همکاری خود را با رادیو تلویزیون ملی ایران آغاز کرد و وارد دانشکده رادیو و تلویزیون گشت

و پس از فارغ‌التحصیل شدن در قسمت دوبلاژ مشغول بکار شد. وی در سال ۱۳۵۷ برای گذراندن دوره تخصصی الکترونیک و صدا به انگلیس رفت و مدت ۳/۵ سال این دوره را طی نمود. حسن زاهدی صدا برداری سریالهای معروفی چون: دلیران تنگستان، آتش بدون دود، دایی جان ناپلئون. سریداران، میرزا کوچک خان جنگلی را انجام داده. او همکاری نزدیکی با فیلمسازان بزرگ ایرانی داشته و دارد.

زاهدی، حسین [Hoseyn Zāhedi]: مسئول استودیو و بخش زنده موسیقی در رادیو ایران در سال های بعد از ۱۳۲۰ خورشیدی.

زاهدی، حمید [Hamid Zāhedi]: دکتر حمید زاهدی در سال ۱۳۰۵ در تهران بدنیا آمد. او در سن ۱۰ سالگی به فراگیری ویلن نزد استاد مهدی خالقی پرداخت، و ردیف اول و دوم را نزد زنده یاد استاد ابوالحسن صبا به اتمام رساند و سپس اتوهای تکنیک فن ویلن علمی را نزد مهندس ویکتور آوانسیان، کنسرت مایستر ارکستر سنفونی آبادان دنبال کرد. دکتر حمید زاهدی از سال ۱۳۲۷ تا ۱۳۳۰ خورشیدی با ارکستر سنفونی آبادان همکاری داشت. او در سال ۱۳۳۰ به اروپا رفت و در سال ۱۹۶۱ میلادی موفق به اخذ لیسانس تعلیم و تربیت فن ویلن و تئوری کمپوزیسیون از هنرستان عالی موسیقی لایپزیک و هنرستان عالی موسیقی ویمار شد. او در سال ۱۹۶۰ کتاب تئوری موسیقی را به رشته تحریر درآورد که در آلمان چاپ شد. بازگشت دکتر حمید زاهدی به ایران با تدریس ایشان در هنرستان عالی موسیقی و دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران آغاز شد.

دکتر زاهدی با سمت استاد یار رشته های فرم شناسی، هنر و زیبا شناسی در دانشکده های علوم تربیتی و ادبیات دانشگاه تبریز با سی سال سابقه خدمت بازنشسته شد. استاد حمید زاهدی دارای ۲ فرزند بنامهای نیما و سالومه میباشد که هر دو از نوازندگان بنام ویلن هستند.

زاهدی طاهری، سالومه [Sālume Zāhedi Tāheri]: نوازنده زبردست ویلن که از ۹ سالگی آموختن و نواختن این ساز را نزد پدر هنرمندش استاد دکتر حمید زاهدی موسیقیدان برجسته ایرانی آغاز نموده و اینک در زمره نوازندگان زبردست این ساز درآمده است. سالومه زاهدی سالها در مدرسه هنر و ادبیات سازمان رادیو تلویزیون به تدریس ویلن اشتغال داشت. سال و محل تولد این هنرمند؛ ۱۳۵۳ خورشیدی در تبریز است.

زاهدی طاهری، نیما [Nimā Zāhedi Tāheri]: نوازنده چیره دست ویلن که از ۸ سالگی نواختن ویلن را نزد پدرش، استاد حمید زاهدی، موسیقیدان برجسته ایرانی آغاز و اینک جزو نوازندگان برجسته

این ساز بشمار میرود.

نیما زاهدی سالها در مدرسه هنر و ادبیات سازمان رادیو تلویزیون به تدریس ویلن اشتغال داشت. نیما زاهدی طاهری در سال ۱۳۵۴ خورشیدی در تبریز بدنیا آمده است.

زاهدی، عزیزاله [Azizollāh Zāhedi]: عزیزاله زاهدی متخلص به «عزیز» از شاعران اوایل سده نهم هجری است. وی منظومه‌ای دارد بنام «روضه العاشقین» نسخه‌ای از این کتاب به شماره R10-1-182 در کتابخانه موزه بریتانیا نگهداری میشود.

زاهدی، علی [Ali Zāhedi]: خواننده و نوازنده ماهر ضرب و عضو ارکستر رادیو به سرپرستی زنده یاد مهدی خالدی در سالهای پیش و بعد از ۱۳۲۶ خورشیدی. لطفاً جهت آگاهی بیشتر به ارکستر خالدی نگاه کنید.

زائد [Zāed]: فاصله نیم پرده در موسیقی زمان فارابی را می‌گفته‌اند.

زائد حاد [Zāed Hād]: محل پرده زائد با صدای زیر، بر روی سیم حاد از اوتار عود قدیم.

زائد زیر [Zāede Zir]: محل پرده زائد بر روی سیم زیر (اول) از اوتار عود قدیم.

زبان موسیقی [Zabāne Musiqi]: لطفاً به نت نگاه کنید.

زبانہ [Zabāne]: قسمتی از سر سازهای بادی که در دهان نوازنده قرار می‌گیرد. به قمیش سازهای بادی که از اصول تقسیم بندی نای براساس نای های زبانہ دار و بی زبانہ است، اطلاق می‌شود.

زخمه [Zaxme] مضراب ساز را گویند

به نواختن یک مضراب با سرانگشت یا چیز دیگر به ساز نیز اطلاق میشود.

زرآبادی، ناصر [Nāser Zarābādi]: ناصر زرآبادی در سال ۱۲۹۹ خورشیدی در کوچه روغنی های سنگلج تهران بدنیا آمد. او در سال ۱۳۱۱ به مدرسه موزیک نظام رفت. ناصر زرآبادی بمدت ۲ سال زیر نظر حسین خان هنگ آفرین و چهار سال تحت نظر سرهنگ محمود ایروانی فن نواختن ترومپت و ویلن

را آموخت. او چندی در مکتب مسیو هایک به فراگیری موسیقی پرداخت. ناصر زرآبادی در سال ۱۳۲۳ همکاری خود را با رادیو آغاز کرد. او در روزهای دوشنبه ساعت یک و چهل و پنج دقیقه بمدت ۱۵ دقیقه بصورت زنده تک نوازی میکرد. او از سال ۱۳۲۴ به اتفاق عباس شاپوری، مهدی تاکستانی، مرتضی گرگین زاده و قاسم جلالیان برنامه های خانم روح بخش را بمدت ۳ سال همراهی می کند. ناصر زرآبادی بمدت ۱۵ سال با خانم دلکش همکاری داشت. این هنرمند گرانقدر در سال ۱۳۲۹ در کوچه مهران واقع در لاله زار اقدام به تأسیس کلاس موسیقی نمود. کلاس او بمدت ۱۲ سال دایر بود. ناصر زرآبادی نزدیک به ۷۰ سال است که به موسیقی ایرانی خدمت می کند.

زرافشان بزرگ [Zarafsâne Bozorg]: نام گوشه ای در موسیقی مقامی ایران.

زرافشان، ناصر [Nâser Zarafsân]: دکتر ناصر زرافشان در سال ۱۳۲۵ خورشیدی در اصفهان بدنیا آمد. او نواختن کلارینت را از نوجوانی در رشته موزیک ناحیه یک اصفهان آغاز نمود. این دسته موزیک ملی در قالب موزیک نظام بود. ناصر زرافشان، پس از خاتمه تحصیلات دبیرستان در سال ۱۳۴۴ برای تحصیل به تهران و به دانشکده حقوق دانشگاه تهران رفت. او بموازات تحصیل در دانشکده حقوق، از کلاس استاد رحمت افشار در هنرستان موسیقی ملی بهره گرفت. او پس از اخذ فوق لیسانس علوم سیاسی، برای ادامه تحصیل به فرانسه رفت و بموازات تحصیلات دانشگاهی از کلاس برنارد واندورن بهره گرفت. دکتر ناصر زرافشان وکیل دادگستری و استاد فن نواختن کلارینت میباشد.

زرافکند [Zarafkand]: لطفاً به زیر افکند نگاه کنید.

زربافیان، محسن [Mohsen Zarbâfyân]: محسن زربافیان در سال ۱۳۱۴ در تهران بدنیا آمد. او در کودکی نواختن نی لبک را آغاز نمود. در ۱۵ سالگی نزد سلیم فرزاد، نوازنده زیردست قره نی رفت و مدت ۱۰ سال از مکتب او فیض برد. محسن زربافیان، نت خوانی را نزد هنرمند گرانقدر اکبر حق کردار نوازنده معروف کلارینت آموخت.

او از سال ۱۳۳۸ همکاری خود را با رادیو ایران آغاز نمود. محسن زربافیان در دوران فعالیت های هنری خود، آهنگهای بیشماری نیز ساخته که سالها در ذهن مردم باقی مانده است از جمله آهنگهای آن هنرمند میتوان به: حلقه طلائی، چشم انتظار، دل افسرده، چشمه نور، کی میشه فردا، عروسک چینی، ستاره، گلریز، شکوفه، دل بیقرار، جام طلائی، راز دل و آمدی اشاره کرد.

زرپنجه، موسی [Musá Zarpanje]: نوازنده چیره دست تار و برادر یحیی زرپنجه نوازنده معروف و چیره دست تار.

زرپنجه، یحیی (هارون) [Yahyá (Hárun) Zarpanjeh]: یحیی زرپنجه در سال ۱۲۷۶ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. پدرش ربیع آواز می خواند و دایره میزد. برادرش موسی نیز تار می نواخت پس از چندی که از برادرش مشق موسیقی گرفت، نزد درویش خان رفت. از این هنرمند چند صفحه به یادگار مانده است. از صفحات بجا مانده از او؛ صفحه پیش درآمد اصفهان ساخته مرتضی نی داود قابل ذکر است.

یحیی زرپنجه در ۳۵ سالگی بر اثر بیماری عفونی درگذشت. سال مرگ او ۱۳۱۱ بود.

زرتشت بهرام [Bahrám Zartošt]: زرتشت پسر بهرام پسر پژدو، از شاعران بزرگ زرتشتی است که در سده هفتم هجری در دوران حکومت ایلخانان زندگی میکرده است.

زرد ملیجه [Zard Malije]: اثری دو ضربی در دشتی که ریشه در هنرهای مازندرانی دارد. هم چنین نام آهنگی محلی و بسیار مشهور از ابوالحسن صبا است.

زرساز، عباس [Abbás Zarsáz]: نوازنده چیره دست جاز در ارکستر شماره ۳ و ارکستر شما و رادیو در سالهای پیش و بعد از ۱۳۲۵ خورشیدی.

زرکش [Zarkaš]: یا زرکشی، نام یکی از الحان موسیقی قدیم ایران و نام آوازی است از جمله ۶ آواز موسیقی قدیم.

زرگر، شیخ علی [Šeyx Ali Zargar]: از تعزیه خوانهای معروف و مشهور دوران قاجاریه و همدوره با حاج تاج نیشابوری و حاج میرزا لطف اله اصفهانی.

زرگریان، حسن [Hasan Zargaryàn]: زنده یاد حسن زرگریان، نوازنده چیره دست ویلن و از شاگردان استاد ابوالحسن صبا بود. حسن زرگریان در سالهای پیش و بعد از ۱۳۲۴ خورشیدی با ارکستر شماره ۳ و ارکستر شما و رادیو به سرپرستی استاد ناصر زری آبادی همکاری داشت.

زرگری، علی [Ali Zargari]: از هنرمندان رشته موسیقی در ارکستر رادیو و تلویزیون مرکز زنجان که همکاری نزدیکی با منصور صانعی، زنده یاد حسین زندی، محسن مغازه‌یی، علی امین و جلال تقوی دارد.

زرنا [Zornâ]: لطفآبه سرنا نگاه کنید.

زرنگار بختیاری، غلامرضا [Qolâmrezâ Zarnegâr Baxtyâri]: از اعضای مؤسس انجمن موسیقی ملی در سال ۱۳۲۳ خورشیدی.

زریاب [Zaryâb]: سراینده و نوازنده مشهور دربار هارون الرشید و از شاگردان برجسته اسحاق موصلی.

زری باف، رحیم [Rahim Zaribâf]: از خوانندگان مشهور عهد قاجاریه و همدوره با درویش حسن، میرزا حسن خاکی و رحیم خداجوئی.

زرین پنجه، شهین [Šahin Zarrin Panje]: نوازنده چیره دست ویلن و دختر استاد نصراله زرین پنجه.

زرین پنجه، مهین [Mahin Zarrin Panje]: نوازنده چیره دست پیانو و دختر استاد نصراله زرین پنجه.

چیره دستی این بانوی هنرمند در امر نواختن پیانو بحدی است که نام او را در کنار استاد هائی چون، مرتضی محجوبی، جواد معروفی، اردشیر روحانی، ناصر چشم آذر و پرویز اتابکی می‌آورند.

زرین پنجه، نصراله [Nasrollâh Zarrin Panje]: نصراله زرین پنجه در سال ۱۲۸۵ خورشیدی در تهران دنیا آمد. از کودکی با موسیقی انس گرفت. اولین معلم او میرزا ربیع برادر درویش خان بود. او سپس جهت آموختن بیشتر موسیقی و تکمیل آن نزد حسین خان هنگ آفرین و موسی خان معروفی رفت. زرین پنجه بتدریج در نواختن سه تار، عود و ترومپت پیشرفت می‌کرد تا جائی که خود به مقام استادی رسید. زرین پنجه، چون از ابتداء به تار علاقمند بود، آنرا ساز تخصصی خود قرار داد. این هنرمند گرانقدر از سال ۱۳۲۲ خورشیدی در رادیو ایران به نوازندگی پرداخت و مدتی هم رهبر ارکستر شماره ۱ رادیو بود.

زرین پنجه تاکنون بیش از ۵۰ آهنگ ساخته است.

استاد نصراله زرین پنجه از اعضاء مؤسس انجمن موسیقی ملی در سال ۱۳۲۳ بودند. زنده یاد نصراله زرین پنجه در آذرماه ۱۳۶۰ چشم از جهان فرو بست.

زرین پنجه، یحیی [Yahyá Zarrin Panje]: نوازنده چیره دست تار که در کرمانشاه کلاس موسیقی داشت.

یحیی زرین پنجه همدوره استاد مرتضی نی داود است.

زرین چی، سعید [Sawed Zarrinci]: از دانش جویان دوره عالی موسیقی در هنرکده موسیقی ملی - دوره هفتم که بعلت ترک تحصیل فوق دیپلم شناخته شده است. رشته تحصیلی او کارشناس موسیقی ملی بود.

زرین فر، اسماعیل [Esmáwil Zarrinfar]: استاد اسماعیل زرین فر در خانواده‌ای بدنیا آمد که پدر بزرگ او در دربار ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه، مستوفی دربار بود. پدر بزرگ اسماعیل، فرزندی داشت بنام علیرضا (علیرضا چنگی، نوازنده بزرگ عهد قاجاریه) که از شاگردان جوادخان قزوینی بود. اسماعیل در سن ۷ سالگی نزد دائی خود، علیرضا چنگی جهت تعلیم کمانچه و ویلن میرود. بعدها نزد حسین اسماعیل زاده رفته و از این استاد گرانقدر تعلیم موسیقی میگیرد. در سال ۱۳۰۰ خورشیدی همراه با فردی بنام میرمهدی ورزنده به خدمت استاد علی نقی وزیری میرود و در مدرسه عالی موسیقی ثبت نام می کند و روزی ۱۶ ساعت به تمرین ویلن زدن میپردازد. در سال ۱۳۰۷ اسماعیل زرین فر به سمت ناظم مدرسه انتخاب میشود. او در مدرسه موسیقی در ۶ رشته مختلف تدریس میکرد. در سالهای بعد اسماعیل زرین فر به ریاست هنرستان عالی موسیقی رسید. زرین فر حدود چهار صد آهنگ و سرود ساخته و هفته‌ای دو بار به رادیو میرفت. از شاگردان استاد اسماعیل زرین فر، میتوان به عباس شاپوری و دکتر مهدی برکشلی اشاره داشت. استاد اسماعیل زرین فر از اعضاء مؤسس انجمن موسیقی ملی در سال ۱۳۲۳ خورشیدی بودند.

زرین قلم، جمشید [Jamsid Zarrinqalam]: از هنرمندان برجسته موسیقی ایرانی در ماسا چوست آمریکا که همکاری نزدیکی با حمید عبداللهی دارد. جمشید زرین قلم در سال ۱۳۳۹ خورشیدی در تهران به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان ششم بهمن و دبیرستان تهران گذراند. پس از دیپلم به آمریکا آمد و در رشته مهندسی راه و ساختمان از کالج آر، ویلیامز فارغ التحصیل شد. او از هفت

سالگی، تنبک نوازی را آغاز کرد و زیر نظر پدر و برادرش که تار و سنتور و ویلن می نواختند، ردیف های موسیقی ایرانی را فراگرفت. او از صدای دل نشینی برخوردارست و در ارکستر روح اله خالقی در آمریکا به کار خوانندگی می پردازد.

زرین قلم، علی [Ali Zarrinqalam]: علی زرین قلم در ۲۳ شهریور سال ۱۳۲۳ خورشیدی در همدان بدنیا آمد. او در کلاس پنجم ابتدائی با فلوت آشنا شد و در سال چهارم دبیرستان یک ویلن ساخت و پس از آن شروع به نواختن تار نمود. معلم او برنامه های موسیقی رادیو بود. پس از اخذ دیپلم جهت ادامه تحصیلات دانشگاهی به مشهد رفت و در آنجا از محضر استاد «جوان» نوازنده، و معلم تار بهره ها برد. علی زرین قلم، لیسانس زبان و ادبیات انگلیسی با گذراندن دوره هائی در وزارت بهداشتی با سمت کارشناس آموزش بهداشت چهار سال در پست ریاست آموزش بهداشت استان خراسان خدمت نمود. علی زرین قلم از سال ۱۳۶۷ با گروه موسیقی فارابی در مشهد به سرپرستی ایرج امیر نظامی همکاری مداوم داشته و دارد.

زعیمی نیکو، جعفر [Jawfar Zawiminiku]: جعفر زعیمی نیکو، گروه بان نیروی هوایی در رشته موزیک، سالها تحت رهبری هنرمند گرانقدر سرهنگ افشار ضمن اجرای مارش و سرودهای ایرانی، با اجرای آثار کلاسیک جهان آشنا شد. جعفر زعیمی نیکو با استفاده از بورسیه ارتش به هنرستان عالی موسیقی راه یافت و پس از اخذ لیسانس از این هنرستان به درجه ستوان دومی نائل شد. او سپس به مدرسه موزیک نظام انگلستان رفت و دروس رهبری، هارمونی، ارکستراسیون، کنترپوان و دیکته موسیقی و سازشناسی را بپایان رسانید. زعیمی نیکو در سال ۱۳۵۸ به ایران مراجعت کرد و به عنوان فرمانده موزیک در نیروی هوایی مشغول خدمت گردید.

این هنرمند گرانقدر در سال ۱۳۶۷، تدریس سازهای بادی و ترمبون را در هنرستان عالی موسیقی به عهده گرفت.

زکی پور، پاک سیما [Paksimā Zakipur]: ترانه سرا فعال در خارج از کشور که با هنرمندان و خوانندگان کانادا و آمریکا همکاری بسیار نزدیک دارد. بیشترین ترانه های او را اندی و پیروزی می خوانند.

زلالی خوانساری [Zolāli Xānsāri]: مولانا حکیم زلالی خوانساری از شاعران مشهور اواخر سده دهم هجری است. او از تربیت شدگان حکیم دانشمند میرمحمد باقر داماد و از مداحان شاه عباس صفوی است. سال وفات این شاعر ۱۰۲۵ هجری بوده است. کتاب مثنوی این شاعر بنام هفت گنج

خوانده می شود.

زلامی [Zolâmi]: از آلات موسیقی چوبی میان تهی منصوب به زلامی یا زلامی موسیقی دان برجسته دربار هارون الرشید.

زلاند، جلیل [Jalil Zolând]: موسیقیدان افغانی الاصل که سالها در ایران زندگی میکرد و با هنرمندان ایرانی همکاری داشت. جلیل زلاند اینک در آمریکا زندگی می کند.

زلاند، فرید [Farid Zolând]: آهنگساز افغانی الاصل که سالها در ایران پیش از انقلاب و اینک در آمریکا با خوانندگان سرشناس و مشهوری چون داریوش، ابی و شهره همکاری داشته و دارد.

زلزل [Zalzal]: از فواصل قدیم موسیقی منسوب به منصور زلزل.

زلزل، منصور [Mansur Zalzal]: موسیقیدان معروف ایرانی در دربار هارون الرشید و سازنده عود الشبوط.

زماره [Zammâre]: به نواختن نای و هم چنین به سازی که به آن نای می گویند اطلاق میشود. لطفاً به نای نگاه کنید.

زمان [zamân]: هر صوت موسیقی را زمان یا ارزشی است بنا بر مدت کشش زمانی آن صوت. زمان را شکل‌های مختلفی است؛ زمان ایقاعی که واحد زمان در موسیقی قدیم و کوتاه ترین زمان مرسوم در میان دو ضرب بوده است و هم چنین زمان متناوب، که زمان یک نوسان کامل را زمان متناوب یا پریود حرکت میگویند.

زمان، حسین [Hoseyn Zamân]: خواننده خوش صدا و فعال در تهران که همکاری نزدیکی با فریدون شهبازیان، شادمهر عقیلی، محمد علی معلم و خشایار اعتمادی دارد.

زمانی، ابوالفضل [Abolfazl Zamâni]: از طبل زنان مشهور تعزیه در نیم قرن گذشته ایران.

زمانی، استودیو [Studio Zamáni]: استودیو قدیمی تهران که محل تولید نوارهای خواننده های کوچک و بازار بود و بعد از انقلاب محل تهیه نوارهای روضه خوانی و سینه زنی گردید. محل این استودیو و فروشگاه آن، خیابان مولوی، روبروی زایشگاه فرح است.

زمانیان، منوچهر [Manucehr Zamanyán]: نوازنده چیره دست تار در مشهد.

زمانی، جهانگیر. [Jahángir Zamáni]: خواننده خوش صدا که در سال ۱۳۱۴ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. او در سال ۱۳۴۰ تحت تعلیم استاد محمود کریمی و استاد اسماعیل مهرتاش قرار گرفت. در سال ۱۳۴۷. همکاری خود را با رادیو آغاز نمود و پس از چندی به استخدام وزارت فرهنگ و هنر درآمد و در تالار رودکی به گروه اپرای تهران پیوست.

زمانی، حسن [Hasan Zamáni]: از نوازندگان معروف ضرب در نیم قرن گذشته و هم دوره با عباس سلطانی و اکبر قهرمانان.

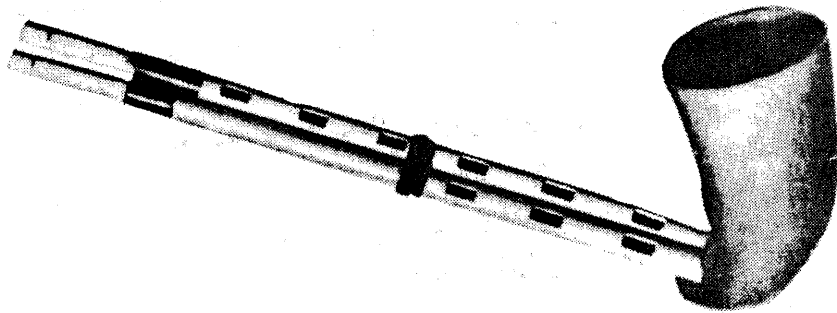
زمانی، رامین [Rámíne Zamáni]: آهنگساز، تنظیم کننده و دارای مدرک مهندسی در ضبط صدا که همکاری نزدیکی با گروه مشهور بلاک کتز در آمریکا دارد.

زمانی، فرهاد [Farhád Zamáni]: مدیر کمپانی MZM، شرکت تولید، تکثیر و پخش نوار کاست و CD موسیقی ایرانی در آمریکا.

زمانی، محمد [Mohammad Zamáni]: دکتر محمد زمانی، موسیقیدان برجسته ایرانی در شرق آمریکا.

زمانی یزدی [Yazdi Zamáni]: ملا زمانی یزدی از شاعران نیمه نخستین سده یازده هجریست. اصلش از یزد و محل زندگی او اصفهان بوده است. وفات این شاعر بسال ۱۰۲۱ بوده است.

زمر [Zamr]: سازی است بادی از رده دونای یا نای مضاعف. این ساز از قسمت های زیر تشکیل شده است. دو استوانه از جنس نی یا چوب، دو لوله گشاد به منزله نفیر یا خیمه ساز شبیه به سر چپق و دو لوله باریک از نی که هر کدام دارای یک زیانه است.

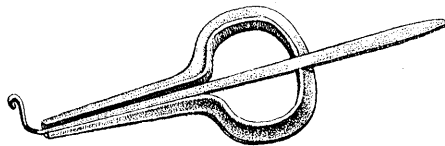

زمرالکبیر [Zamrolkabir]: سازی است بادی و دوزبانه‌ای از رده سورنا یا ابوا. این ساز در ترکیه بنام؛ قبا یا قبا زورنا نامیده میشود.

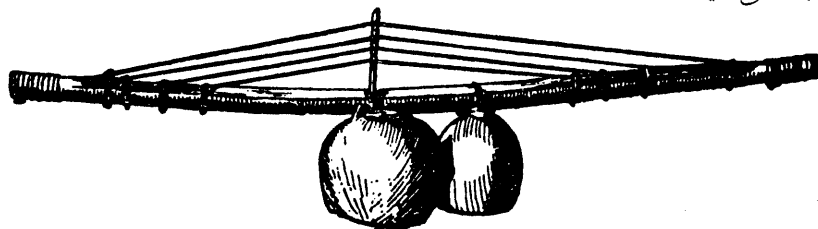
زمرد، مرتضی [Mortazà Zomorrod]: نوازنده چیره دست ضرب در اهواز.

زنامی [Zonami]: سازی است بادی چوبی که در زمان خسرو پرویز ساسانی بسیار رایج بوده است. زنامی را منصوب به زنام، نی نواز مشهور ایرانی در آن زمان میدانند.

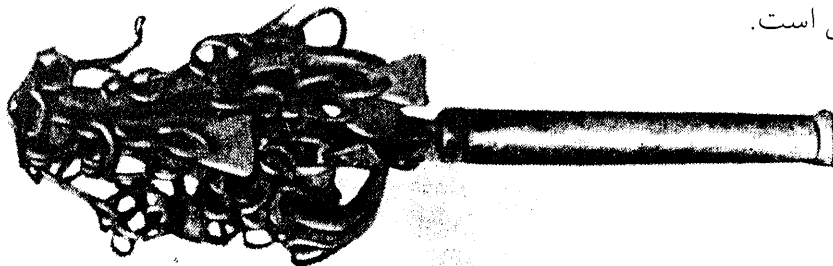
زنبورک [Zanburak]: زنبورک سازی است متشکل از یک قاب فلزی که در وسط آن فتری تعبیه شده است. قاب این ساز بشکل نعل و یا منقار مرغ است. این ساز را در میان لب ها گذاشته و با ارتعاش فتر، صدای خوشی از آن خارج میشود. نام دیگر این ساز چنگ دهن میباشد.

زنبوره [Zanbure]: سازی است رشته ای که صدای آن شبیه به صدای زنبور است، و آن چوبی است که بر دو سر آن دو کدو نصب میکردند و دوتار بر آنها بسته و می نواختند. برخی از نویسندگان، آنرا نوعی سیتار ابتدائی میدانند.

زنجیر [Zanjir]: سازی است ضربی که به آن زنجیر درویشان می‌گویند. ساختمان این ساز عبارتست از یک زنجیر که به آن زنگ و زنگوله می‌بستند. این ساز دسته‌ای کوتاه دارد. وظیفه این ساز، حفظ ریتم یا وزن موسیقی است.

زند حقیقی، حسین [Hoseyn Zande Haqiqi]: از استواران موزیک ارتش و از شاگردان استاد حسین یاحقی در سالهای پیش و بعد از ۱۳۱۵ خورشیدی.

زند باف، حسن [Hasan Zandbâf]: آهنگساز فعال که بیشتر در زمینه موزیک متن فیلم از او اثرهایی مشاهده شده است. حسن زندباف برای فیلم‌های زیر موزیک ساخته است: ۱۹۳۶ (حسن قلی زاده)، دست شیطان (حسین زندباف)، مرگ سفید (حسین زندباف)، مردی که زیاد میدانست (یداله صمدی)، طائل (محمد عقیلی) و معما (حسین زندباف). از حسن زندباف، کتاب ریتم در موسیقی توسط انتشارات روزنه به چاپ رسیده است.

زندگانی، سیاوش [Syâvoš Zendegâni]: نوازنده زبردست ویلن که در سال ۱۳۲۱ خورشیدی در آبادان بدنیا آمد. او در سن ۷ سالگی با نواختن فلوت آشنا شد و در ۹ سالگی همکاری خود را با رادیو شرکت نفت آبادان شروع کرد.

سیاوش زندگانی در ۱۱ سالگی با ویلن و نواختن آن آشنا شد. او در سن ۲۰ سالگی به تهران آمد و همکاری خود را با سازمان رادیو تلویزیون شروع نمود. سیاوش زندگانی علاوه بر ویلن، نوازنده بسیار خوبی در امر کمانچه است.

زند وکیل، علی اصغر [Ali Asqar Zand-Vakil]: علی اصغر زند وکیلی مشهور به زند وکیل. در سال ۱۳۲۰ خورشیدی در ازگل شمیران بدنیا آمد. اولین معلم آواز او، سیروس لطیفی از شاگردان استاد نورعلی برومند بود. زند وکیل بعدها به محضر استاد احمد عبادی رفت و سالها از هنر ایشان فیض برد. سپس نزد زنده یاد استاد سلیمان امیرقاسمی رفت و سالیان دراز از مکتب ایشان موسیقی آموخت.

در آن زمان، در کلاس استاد امیرقاسمی، هنرمندان دیگری نظیر: اکبر جقّه، صدیف، امیرعسگری، اخلاقی، سامانی پور و هادی فرزانه با زند و کیل هم‌دوره بودند. زند و کیل مدتی تحت نظر استاد سعید هرمزی بود و نواختن سه تار را نزد ایشان آموخت. اولین نوار زند و کیل: برگ سبز شماره ۲۰۰ بود که در سال ۱۳۴۲ همراه با سه تار احمد عبادی از رادیو پخش شد. زنده یاد علی اصغر زند و کیل در نهم اردیبهشت ۱۳۷۱ در سن ۵۱ سالگی بر اثر سکته قلبی چشم از جهان فرو بست.

زندى، بهمن [Bahman Zandi]: آهنگساز فعال در سالهای پیش و بعد از ۱۳۴۹ خورشیدی که از او به موزیک متن فیلم لیلی و مجنون ساخته زنده یاد سیامک یاسمی با شرکت بهروز وثوقی، آفرین و رضا بیک ایمانوردی میتوان اشاره داشت.

زندى، حسین [Hoseyn Zandi]: زنده یاد حسین زندی برادر هنرمند گرانقدر عباس زندی است که سالها در ارکستر رادیو و تلویزیون زنجان به فعالیت اشتغال داشت.

زندى، سوزان [Suzán Zandi]: نوازنده چیره دست ویلن سل در ارکستر مجلسی هنرستان عالی موسیقی تهران.

زندى، عباس [Abbás Zandi]: عباس زندی در سال ۱۳۱۲ در تهران بدنیا آمد. پدرش امین السرور نوازنده زبردست تار و سنتور بود و از کودکی آموزش عباس را به عهده گرفت. عباس زندی موسیقی را بدون نت نزد پدر فراگرفت و بعدها به کلاس استاد ابوالحسن صبا و استاد فروتن راد میرود. عباس زندی، ویلن را نزد هنرمندی بنام مرتضی خان که در موزیک ارتش خدمت می کند، یاد میگیرد. در زمان ریاست استاد روح اله خالقی در بخش موسیقی رادیو ایران، جذب این سازمان میشود و در برنامه گلها و در ارکستر سازهای ملی همکاریش را شروع می کند. عباس زندی سالها در کلاس ولی اله البرز به هنرجویان سنتور یاد میدهد.

زندى، علی [Ali Zandi]: خواننده مشهور گرد و همدوره با ایرج عندلینی خواننده مشهور سنندجی.

زندیه، مجید [Majid Zandye]: موسیقیدان برجسته ایرانی در شرق آمریکا و از همکاران؛ دکتر امیر جعفر صبوری، مهندس بهمن کیائی، دکتر محمد زمانی، دکتر داریوش دولتشاهی و دکتر هرمز

منصوری.

زنگ یا زنگوله [Zang ya Zangule]: سازی است ضربی و کوبه ای. زنگ به سازهای گوناگونی بشرح زیر اطلاق میشود.

۱- جرس یا درای که شکل آن مانند گلدانی است از فلز که وارونه به ریسمانی آویزان می کنند و با کوبیدن، صدای آنرا در میآورند.

۲- به سنج های کوچک که رقاصان برانگشتان خود می بندند نیز اطلاق میشود.

۳- به سنج هائی که بر چنبر یا قاب دایره و یا دف کار میگذارند نیز اطلاق میشود.

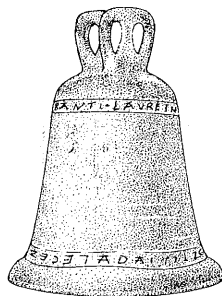
۴- به مهره فلزی گرد میان تهی که شکافی دارد و در درون آن ریگ و یا مهره کوچکی می نهند و بگردن حیوانات اهلی می اندازند نیز گفته میشود.

۵- به سازی که زنگ یا زنگوله های گردان

نامیده میشود، نیز زنگ میگویند.

۶- به کاریون Carillon نیز زنگ میگویند.

۷- به ساز چینی ها (Gong) هم زنگ میگویند.

زنگانه [Zangâne]: از الحان موسیقی در عهد ساسانیان.

زنگانه رود [Zangâne Rud]: سازی زهی که در روز جنگ می نواختند.

زنگبار [Zangbâr]: نام دوره ای از ادوار ملایم موسیقی قدیم که توسط قطب الدین شیرازی در کتاب درةالتاج معرفی شده است.

زنگشاهی، بلند [Boland Zangšahi]: زنده یاد بلند زنگشاهی فرزند لال محمد ساکن ایران شهر بلوچستان از ۷ سالگی فراگیری موسیقی را نزد پدرش آغاز کرد، و سپس به شاگردی سَروش زهی و جان محمد درآمد و سرود یا قیچک و آواز را نزد این دو فرا گرفته است. زنده یاد بلند زنگشاهی در بهار ۱۳۷۵ چشم از جهان فرو بست.

زنگشاهی، بلوچ [Baluc Zangšahi]: بلوچ زنگشاهی در سال ۱۳۳۰ خورشیدی در روستای گُشت سراوان بدنیا آمد. از ۱۰ سالگی خوانندگی و نوازندگی تمبورک را از پدرش فراگرفت. بلوچ زنگشاهی در حال حاضر در زاهدان زندگی می‌کند.

زنگشاهی، دین محمد [Din-Mohammad Zangšahi]: دین محمد زنگشاهی در سال ۱۳۳۳ خورشیدی در روستای گُشت سراوان بدنیا آمد. او از ۷ سالگی نوازندگی و خوانندگی را نزد پدرش آغاز کرد. دین محمد، ۳۵ سال است که به خوانندگی و نوازندگی سرود (قیچک) اشتغال دارد. دین محمد زنگشاهی علاوه بر سرود با سازهای دیگر چون: رباب، تمبورک، دهلک و بینجو آشنائی دارد. او در زاهدان زندگی می‌کند.

زنگشاهی، موسی [Musā Zangšahi]: موسی زنگشاهی در سال ۱۳۰۴ در روستای جالق سراوان بدنیا آمد. او از ۱۲ سالگی به خوانندگی و نواختن قیچک پرداخته است. موسی زنگشاهی بیش از نیم قرن در زمینه موسیقی بلوچستان فعالیت دارد. او، پدر بلوچ و دین محمد زنگشاهی است.

زنگ شتر [Zange Šotor]: گوشه ای است دارای وزن که در دستگاه های سه گاه و چهار گاه اجرا میشود. **زنگ شتر؛**

زنگلی، جعفرقلی [Jawfar-goli Zangoli]: از شاعران مشهور شمال خراسان که تأثیرات معین و مشخصی بر موسیقی این منطقه نهاده است.

زنگنه، اصغر [Asqar Zangane]: اصغر زنگنه، سازنده زبردست سنتور در سال ۱۳۰۴ خورشیدی بدنیا آمد. این هنرمند از سال ۱۳۳۶ نزد استاد عباس صنعت مشغول کار شد. اصغر زنگنه در ساختن سه تار و سنتور مهارت تام دارد. اصغر زنگنه در سال ۱۳۶۵ بازنشسته شده و بعلت کسالت در منزل بستری است.

زنگنه، بیژن [Bizan Zangane]: آهنگساز جوان و فعال ساکن تهران که همکاری نزدیکی با خواننده خوش صدا محمد ابراهیم ذوالقدر دارد.

زنگنه، پری [Pari Zangane]: خواننده توانا و با فرهنگ ایرانی که سالهاست در اوج می خواند. پری زنگنه همدوره با خانم سیمین غانم و مهین قدیری است. از این خواننده گرانقدر آثار بسیاری در دسترس میباشد، ترانه «ای نوع بشر» در اصفهان، آهنگ از استاد علی اکبر شهنازی و شعر از محمد علی امیر جاهد که توسط ایشان در سال ۱۳۵۵ خورشیدی در تالار رودکی اجرا شد، از زیباترین و ماندگارترین کارهای ارزنده خانم پری زنگنه است.

زنگنه پور، رکن الدین [Rokneddin Zangane-Pur]: رکن الدین زنگنه پور نوازنده مشهور قره نی و از شاگردان استاد حسین علی وزیری تبار و ولی اله خان البرز، در سال ۱۳۰۱ خورشیدی در چهارراه ملک تهران بدنیا آمد. در هفت سالگی به خیابان امیریه کوچه افشار نقل مکان کرد و تا سن ۳۲ سالگی در آنجا ساکن بود. در مدرسه و زورخانه ضرب میگرفت و کمتر مرشدی بود که بتواند مثل او ضرب بگیرد. در دبیرستان شرف بخاطر ضرب گرفتن روی میز از مدیر مدرسه کتک مفصلی می خورد. رکن الدین زنگنه پور پس از اخذ دو لیسانس - حقوق و ادبیات انگلیسی - از دانشگاه تهران در اداره انتشارات شرکت نفت استخدام میشود. در اداره مذکور، از یکی از همکارانش که قصد فروش قره نی خود را داشت، آنرا خریداری کرده و به کلاس ولی اله البرز در خیابان شاپور میرود، و دو سال آموزش می بیند. پس از انتقال به آبادان، در ارکستر جاز پرویز دیانتی بمدت ده ماه به نواختن قره نی می پردازد. پس از مراجعت مجدد به تهران به کلاس استاد حسین علی وزیری تبار میرود و سالها از مکتب ایشان بهره می گیرد.

زنگنه، علی اصغر [Ali Asqar Zangane]: سازنده توانا و مشهور سنتور و نوازنده زبردست کمانچه، تار، ضرب و سنتور در سالهای پیش و بعد از ۱۳۰۰ خورشیدی. علی اصغر زنگنه دائی، استاد حسین ملک است.

زنگنه، علی اکبر [Ali Akbar Zangane]: استاد سازنده و نوازنده سنتور، ضرب، کمانچه و تار و دائی استاد حسین ملک در سالهای پیش و بعد از ۱۳۰۰ خورشیدی.

زنگنه، محمد، [Mohammad Zangane]: استاد سازنده و نوازنده کمانچه، تار و سنتور و دائی استاد حسین ملک در سالهای پیش و بعد از ۱۳۰۰ خورشیدی.

زنگنه، مسعود [Maswud Zangane]: از هنرمندان مشهور موسیقی در کرمانشاه و همدوره با

استاد مجتبی میرزاده، محمد عبدالصمدی و اکبر ایزدی.

زنگوله [Zangule]: گوشه ای است ضربی در دستگاه سه گاه، چهارگاه و راست پنجگاه. زنگوله آهنگی است کاملاً شاد و پُر تحرک و امید بخش. زنگوله در موسیقی سنتی ایران، لحنی است دو ضربی. قسمت اول؛ پیش زنگوله نام دارد که دو ضربی ساده است و به مارش شباهت دارد و قسمت دوم آن دو ضربی ترکیبی $\frac{6}{8}$ است. زنگوله از ادوار دوازده گانه موسیقی قدیم است.

زنگوله

زنگوله کبیر و زنگوله صغیر [Zangule Kabir va Zengule Saqir]: کنایه از بزرگ و کوچک. گوشه ای است ضربی در دستگاه راست پنجگاه.

زوج خوانی [Zowj Xāni]: اصطلاحی در خوانندگی (موسیقی قدیم) که دو خواننده به اتفاق می خوانند.

زوربا اینترتیمنت [Zorbá Enterteynment]: تشکیلات برگزارکننده کنسرت در لس آنجلس که از فعالیت چشمگیری برخوردار است.

زورنا [Zurná]: سازی است بادی و دوزبانه ای از رده، اُبوآ یا سورنای.

زه [Zeh]: رود، رشته، وتر سازهای زهی که در قدیم از جنس ابریشم و روده و امروز از جنس فلز یا نایلون است.

زهتاب، مولود [Molud Zehtáb]: گوینده خوش صدای قدیمی، خواننده و مجری برنامه های ادبی و معرفی موسیقیدانهای ایرانی در ایران و آمریکا. از مولود زهتاب ترانه ماندگار «تکیه گاه» در دسترس میباشد.

مولود زهتاب از گویندگان نامدار رادیو و تلویزیون و همدوره با فروزنده اربابی، صدیقه رسولی (روشنک)، آذر پژوهش، فخری نیک زاد، مولود عاطفی، فیروزه امیرمعز، فرخنده، مهناز، ایراندخت پرتوی، شمسی فضل‌الهی، کوکب پرنیان و قدسی رهبری است.

زهتاب، نادر [Nāder Zehtāb]: از صدا برداران مشهور که با رادیو ایران KIRN 670 AM لس آنجلس همکاری دارد. نادر زهتاب، علاوه بر کارهای فنی در رادیو ایران به گویندگی اخبار ورزشی هم اشتغال دارد.

زهرا خانم کوچک [Zahrā Xānom Kucek]: خواننده قدیمی که از او صفحاتی توسط کمپانی هیزمستر و یس در سالهای پیش و بعد از ۱۳۰۸ خورشیدی ضبط و پخش شده است. زهرا خانم کوچک همدوره خوانندگان زن دیگری نظیر: خانم مهر باقری، خانم مهر آفاق، عزت الملوک خانم و مادام سیرانوش میباشد.

زهرای تهرانی [Zahrā Tehrāni]: از خوانندگان مشهور زن در دوران ناصری. این خواننده همدوره خوانندگانی چون بانو امیرزاده، آسیه، بلوچ، افتخار و انیس خانم است.

زهرائی، حاج حسن [Hāj-Hasan Zahrāi]: خواننده و نی نواز مشهور خراسان که در شیروان زندگی می‌کند.

زهرائی، رضا [Rezā Zahrāi]: رضا زهرائی در سال ۱۳۱۹ خورشیدی در مشهد بدنیا آمد. رضا از کودکی با صدای تار پدرش آشنا شد. از سال ۱۳۴۰ در تهران برای آشنائی بیشتر و فراگیری اصول موسیقی نزد استاد ناصر زرابادی رفت. رضا زهرائی از سال ۱۳۴۳ به رادیو رفت و در آزمون آواز قبول شد ولی مخالفت پدر، او را از این کار باز داشت. از این رو بجای رادیو به هنرستان عالی موسیقی رفت و نزد استاد محمود کریمی و استاد اسماعیل مهراثش به تکمیل هنر آواز پرداخت. از دیگر استادهایی که او را تعلیم داده است؛ استاد سلیمان امیر قاسمی است. رضا زهرائی بیشتر در انجمن های ادبی و هنری تهران و شهرستانها آواز می‌خواند.

زهرائی، علی اکبر [Ali Akbar Zahrāi]: خواننده و نی نواز معروف شیروان خراسان که در سال ۱۳۳۴ خورشیدی بدنیا آمد. او نی نوازی و خوانندگی را از پدرش حاج حسن فرا گرفته است. او آوازهای

کُردی و آهنگهای چوپانی شمال خراسان را بخوبی اجرا می کند.

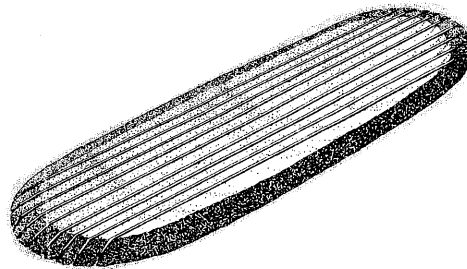
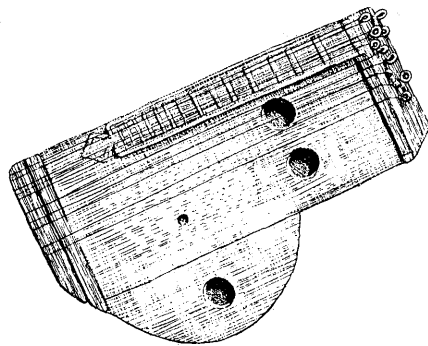
زهرائی میلانلو، حسن [Hasan Zahrâi Millânlu]: حسن زهرائی میلان لو در سال ۱۳۰۹ خورشیدی در شیروان بدنیا آمد. او یکی از خوانندگان اصیل کُرد است که سالیان دراز به زندگی عشایری و گله داری مشغول است.

زهرة [Zohre]: از خوانندگان معروف زن در دوران فتحعلیشاه و محمد شاه. زهره همسر جعفر قلی خان و از شاگردان رستم یهودی شیرازی است.

زیبا (بنفشه) [Zibâ (Banafše)]: خواننده ساکن کالیفرنیا که از او آلبوم: خورشید عشق با ۶ ترانه؛ پیش میاد دیگه، درد غریبی، نکنه جوابم کردند، باغ گلی، خورشید عشق و نور آسمان در دسترس میباشد.

زیبا، تاتر [Teâtre Zibâ]: از تاترهای قدیمی تهران، جنب ساختمان شرکت نفت که مکانی برای عرضه هنر نمایش و موسیقی بود.

زیتَر [Ziter]: از جمله اولین سازهای زهی چینی. زیتربا اشکال ۵ و ۷ سیمه و زیتَر سه (Se) که سابقاً ۲۶ سیم داشت ولی امروزه تنها ۱۳ سیم دارد.

زید آبادی، حسین [Hoseyn Zeydâbâdi]: حسین زید آبادی در سال ۱۳۳۹ خورشیدی در روستای زید آباد فهرج - کرمان بدنیا آمد. حسین زید آبادی دُهل نواز مشهور فهرج است.

زید آبادی، عباس [Abbas Zeydâbâdi]: عباس زید آبادی در سال ۱۳۰۹ خورشیدی در روستای زید آباد فهرج کرمان بدنیا آمد. خانواده او تمامی دُهل نواز و خواننده بوده اند. عباس زید آبادی

علاوه بر نواختن دُهل و جوهره آوازهای «غریبی» منطقه خود را بسیار دلنشین اجرا می کند.

زیر [Zir]: صوت نازک که از حنجره و ساز برآید.

زیر افکن [Zirafkan]: گوشه‌ای است در دستگاه ماهور. هم چنین از الحان عهد ساسانی است.

زیر افکند [Zirafkand]: دایره هفتم از ادوار دوازده گانه موسیقی قدیم. زیر افکند واژه ای فارسی و مربوط به سیم چهارم عود قدیم است.

زیر بزرگان [Zirbozorgân]: نام لحنی است در موسیقی قدیم ایران.

زیر چانه‌ای [Zircânei]: وسیله ای است چوبی که در موقع نواختن ویلن، بین ویلن و صورت بمنظور ثابت قرارگرفتن ساز بکار میرود. به زیر چانه ای، بالشتک هم میگویند.

زیر خرد [Zirxord]: نام لحنی در موسیقی قدیم ایران.

زیر قیصران [Zyrqeysarân]: نام لحنی است در موسیقی دوره ساسانیان

زیرک، حسن [Hasan Zirak]: زنده یاد حسن زیرک خواننده بزرگ و مشهور گُردستان در بوکان بدنیا آمد. از جوانی خواندن را آغاز کرد و خیلی زود در دل مردم جا پیدا نمود. بعدها در برنامه های گُردی رادیو تهران و رادیو کرمانشاه به ارائه برنامه پرداخت و در مدتی کوتاه بیش از دویست آهنگ اجرا کرد. حسن زیرک در سن ۵۱ سالگی در زادگاهش بوکان چشم از جهان فرو بست.

زیرکش سلمک [Zirkeš Salmak]: گوشه کوچکی است در دستگاه شور.

زیرکوله [Zir Kule]: یکی از ۹۷ اصطلاح فارسی که از دیر باز در موسیقی عرب مشهود است.

زیر ناچی [Zirnāci]: اصطلاحی در موسیقی عاشیقی یا عاشیقلا.

زیر نمایان [Zir Namāyān]: درجه چهارم هرگام را گویند (Sous Dominate) نت درجه چهارم گام دیاتنیک.

زیر و بم [Zir -o- Bam]: بم، کلفت ترین تار بریبط و زیر، نازکترین سیم این ساز است. امروزه نامگذاری آهنگها و نغمه ها بر پایه تارهای این ساز نهاده شده است.

زیروستا [Zir-o-setā]: نام لحن و سازی در موسیقی قدیم ایران.

زیلوفن [Zylofon]: لطفاً به کیلوفن نگاه کنید.

زیگلر، کمپانی [Zyglar Company]: نماینده فروش کمپانی صفحه پُرکنی کلمبیا، در سال ۱۳۰۸ خورشیدی در تهران که به صادرات قالی و کتیرا اقدام می کرده است.

زیگلری، اکبر [Akbar Ziglary]: از هنرمندان رادیو تلویزیون شیراز و رهبر ارکستری بنام زیگلری، در سالهای پیش و بعد از ۱۳۴۴ خورشیدی.

زینب [Zeynab]: خواننده مشهور زن در دوران ناصری که از شاگردان ممتاز محمد صادق خان بود. زینب علاوه بر صوت خوش از هنر نوازندگی سنتور نیز برخوردار بود. آموزش این هنرمند بدستور ناصرالدین شاه که از زنی بنام ماه نساء آنرا می خواهد، صورت گرفته بود.

زینبی علوی محمودی، عبدالجبار [Abdoljabbār Zeynabi Alavi Mahmudi]: از شاعران عهد سلطان محمود و سلطان مسعود غزنوی است که مورد توجه بسیار سلطان مسعود بوده است.

زیور [Zivar]: نت های کوچکی به شکل دولاچنگ یا سه لاچنگ هستند که به منظور جلوگیری از یکنواختی و ایجاد تزئین و ظرافتی بدیع در موسیقی به کار میروند. اجرای این نت ها در اکثر موارد حالتی، نسبتاً آزاد دارد.

زیور خانم درّه السلطنه [Zivar Xānom Darratolsaltaneh]: نوازنده زبردست پیانو و خواهر استاد مشیر همایون شهردار.

زیور سلطان [Zivar Soltān]: معروف به عندلیب السلطنه (خواهر سماع حضور) که از صدای زیبا و هنر نواختن سنتور برخوردار بود.

زیوه، یداله [Yadollāh Zivah]: خواننده مشهور آذربایجانی و هم دوره با زنده یاد مصطفی پایان.